

LINDÅS KOMMUNE 11-July-2018	
Klassering	
11 JUL 2018	
Arkivsaknr. 15/93	Løpenr.
Saksn.	Tilgangskode

Rapport om virkningene av framføring av industrivanntrase. Parsell fra Tykkhelle til Sjurset.

Undertegnede ble spurt om å lage en sakkyndig rapport om virkningene for landbruksarealene langs traseen for framføring av ny industrivanntrase fra Vabø til Sjurset,

Det første forslaget ble levert 22.februar 2018. Rapporten inneholdt en kort gjennomgang av premissene for oppdraget. Deretter en gjennomgang av tiltaket skritt for skritt fra utløpet av elva fra Langevatnet, via Langevatnet, Austevatnet, Eidsvatnet og ledningen fra Syslakvågen til påkobling hovedledning. Også anlegget i og rundt Tykkhellevatnet ble gjennomgått.

Virkningene for landbruket (jordbruk, skogbruk, beitebruk) ble forsøkt klarlagt. Til sist ble virkningen av tiltaket diskutert samlet og det ble foreslått mulige avbøtende tiltak.

Hovedkonklusjonen var at tiltaket får virkning for landbruket. Mest på de eiendommene der anlegget berører fulldyrka mark, beite, samt god skog.

Etter flere diskusjoner mellom sakkyndig og Lindås kommune, er oppdraget i en mail datert 30/5-2018, endret til bare å omfatte den delen av anlegget som gjelder Tykkhellevatnet og traseen videre. Begrunnelsen for dette er: «HRV i Langvatn-Austevann vert uendra i høve til i dag, og at vi utan vidare sikrar områda som vert avdekka ved LRV, med gjerder. Vi lagar og tiltak i ein ev. dam for å begrense overhøgde i vatn ved sterk nedbør. For Eidsvatnet er ingen endringar i høve til i dag. Då står ein att med Tjukkhellevatn og traseen frå Pumpestasjonen og fram til Sjursetvatn.»

Nedenfor følger rapporten for Tykkhelle og Syslak i trå med kommunen sin nye bestilling. I hovedsak er dette det samme som sto i den første rapporten, men noen saksopplysninger er endret i trå med ønsker framsatt av kommunen.

Parsell 4 Tykkhelle, Rosnes og traseen fram til Syslak:

Rosnes og Tykkhelle:

I denne delen av anlegget skal det bygges en permanent pumpestasjon på sørøstsida (i sørenden) av Tykkhellevatnet. Tilkomst til pumpestasjonen skal være via eksisterende og delvis ny veitrase fra RV57. Det skal legges en sugeledning i vann på vestsida av vatnet som skal føres videre i grøft til Sjursetvatnet, da som pumpeledning over land. I nordenden av Tykkhellevatnet skal det lages en ny demning som skal være 0,5 meter høy noe som er en økning med 0,3m i forhold til dagens demning.

Senkning av vannet skal kunne gjøres ned 1 meter. Høyeste regulerte vannstand blir 8,9 meter, laveste regulerte vannstand blir 7,4 meter. Normalvannstand er sagt å være 8,4 meter over havet.

På begge sider av dette vannet er det jordbruksareal helt ned i vannkanten. Likevel er det i saksdokumentene i liten grad drøftet hvilken virkning tiltakene vil få for landbruket. Planene slik de foreligger nå, har i stor grad har tatt hensyn til merknader som grunneierne rundt vatnet leverte kommunen i 2012. Av dette må en forstå at

kommunen tenker seg at tiltaket slik det ligger nå, får mindre betydning for landbruket rundt vatnet

Det er ifølge opplysninger fra kommunen gjort endringer i denne delen av prosjektet, slik at pumpestasjonen kommer til å ligge helt i sørenden av vatnet. Dette fører til at pumpeledningen blir noe lenger. Det fører også til at den kommer på land i sørenden der det ifølge grunneierne, er svært langgrunt. Pumpestasjonen må ligge i en vik helt sør ved vatnet. Her er det særlig god skog som må bli hogd i sin helhet fordi pumpestasjonen krever et areal på 1,0da. Ved å hogge bare det arealet som trengs vil en åpne skogen og vind som får stor fart over vatnet, vil lett føre til at resten av skogen blir ødelagt av vindfall. Skogsmarken tilhører gbnr.108/11.

Når pumpestasjonen legges som vist ovenfor, betyr det også at den eksisterende veien som går til dagens pumpestasjon bare kan brukes som tilkomst på en del av strekningen. Videre må det bygges ny vei som går over beitemark og tidligere fulldyrka område og til sist gjennom skog fram til pumpestasjonen.

Sakkyndig vurdering legger til grunn at de nevnte endringene blir gjennomført.

Det ble gjennomført synfaring på Tykkhelle og Rosnes 7.februar. Etterpå ble det et møte med grunneiere på Syslak. Berørt grunneier fra Lindås var også med.

Følgende eiendommer på Tykkhelle og Rosnes ble synfart:

Tykkhelle: 118/1, 118/2, 118/3

Rosnes: 117/3, 117/2

Lindås: 108/11, 108/16

Det var grunneiernes advokat som ba om synfaring, og grunneierne var selvsagt med. For 118/3 tok eieren av 118/1 seg av interessene til eiendommen.

Gnr.117 bnr.3: Helt i nordenden av Tykkhellevatnet ligger 117/3 på begge sider av elveleiet. Her skal demningen bygges. Av arealberegningene gjort på kart fra kommunen kan sakkyndig ikke se at tiltakshaver mener dette området blir påvirket av tiltaket. Grunneier påviste på synfaringen at han bruker et mindre areal her til å holde sau som trenger det, isolert fra resten av flokken. Arealet ligger tett ved RV57 og er således lett tilgjengelig for tilsyn med dyra eller for leveranse med slaktebilen.

Arealet er ca. 3,5da stort. Ved variasjon i vannstanden er det særlig senkning som kan skape problem. Området er grunt og med evjebunn. Om bunnen blir avdekket blir det problem med gjerdehold og sikring for at dyr ikke går seg fast i den tørrlagte bunnen, er nødvendig.

Grunneier hevder at dette området er en viktig del av logistikken i drifta på gården. Elva bli nesten tørrlagt siden vannet skal overføres i motsatt ende. Drikkevann til dyr på beite langs elva ble også nevnt som en mulig utfordring.

Det ble og stilt et spørsmål om verdien av de gamle kvernrettene som finnes i elva.

Gnr.118 bnr.8: Går en videre langs østsida av vannet ligger det to mindre eiendommer her. Særlig 118/8 ligger kloss i vannkanten og har større installasjoner her. Dette er ikke landbruk og er ikke med i denne rapporten.

Gnr.118 bnr.2: 118/2 er første landbrukseiendom. Strandlinja til vatnet er 486m. Den blir delt i to av 118/8 som kiler seg inn. Nord for denne eiendommen er arealkvaliteten skogsmark av høy bonitet og på sørsida skogsmark av svært høy bonitet. Skogen står helt i vannkanten. Det er ikke planteskog. Grunneier pekte på at det er aktuelt å hogge i skogen. Selv om strandlinja er bratt og vannet ikke vil stå langt innover, kan heving og senkning føre til ustabile kanter og ved det mer usikre arbeidsforhold når skogen skal skjøttes. Sakkyndig vurderer at ca.4da skogsmark blir berørt. Dette vises også i gårdskartet som legger til grunn at arealene langs kanten delvis står under vann alt i dag.

Helt i sør på denne eiendommen møtes 118/2 med 118/1. På synfaring ble det pekt på at grensen mellom de to eiendommene slik den viser i kartet, er feil. Dette medfører at et tidligere overflatedyrka areal som grunneierne mener hører til 118/1 blir liggende på 118/2. Sakkyndig har ikke kunnet finne eldre eller andre kart som bekrefter grunneiernes kunnskap om dette.

Gnr.118 bnr.1: 118/1 har 282m strandlinje til vatnet. Kommunens kart beregner at berørt areal er 279m², for det meste innmarksbeite. Beiteene er i dag leid ut til en bonde på Lindås. Det er storfe som går på beite. Det er tunge dyr. Synfaring viste at det vil det være mer areal enn akkurat opp- og neddemmede kanter som blir påvirket. En del av arealet er grøftet (tidligere dyrket mark) og disse arealene vil raskt bli forsumpet når vannstanden blir høyere. Som nevnt før, vil senkning kunne skape problem på grunn av mudderbunn som kommer fram. Kanter kan bli ustabile og gjerdehold mer komplisert.

Beregnet areal som blir berørt er etter sakkyndig sin vurdering, nærmere 5000m² beite og ca. 1000m² tidligere overflatedyrka jord i grensen mot 118/2.

Gnr.118 bnr.3: 118/3 har 283m strandlinje langs vatnet. Kommunens kart beregner at 1856m² vil bli berørt av endringene i vannstand. I dette er tatt med 1248m² som i kartet er klassifisert som myr. Synfaring viste at dette er innmarksbeite og at arealet her er ca.3500m². Gjennom beitet (myr på kartet) renner en fin bekk der det etter grunneiers utsagn går opp ørret for å gyte.

Det meste av arealene langs hele strandlinja til 118/3 er innmarksbeite. Beregnet berørt areal er 2700m². Sammen med de ovenfor viste 3500m² blir dette i alt 6200m².

Over denne eiendommen går i dag eksisterende vei til dagens pumpestasjon. Når kommunen vil flytte pumpestasjonen til sørenden av vannet vil det måtte bygges ny vei som for en stor del også vil gå over denne eiendommen. Traseen for veien er skissert, men ikke nærmere beregnet. Målt på kartet ifølge skissa, vil ny vei bli om lag 100m kanskje mer, over 118/3. Veien vil gå gjennom beitemark og tidligere dyrka mark som i dag er brukt til beite. Det må diskuteres med grunneier hvordan veien skal utformes og hvordan den kan komme landbrukseiendommen best til nytte.

Gnr.108 bnr.16: 108/16 (Lindås), kommer ned til vannet med en smal stripe klassifisert som myr, men med skogsmark i bakkant. Gjennom denne skogsmarken vil ny vei til pumpestasjonen gå.

Gnr.108 bnr.11: 108/11 følger videre i sørenden av vannet. Her er skogsmark helt ned i vannkanten. Strandlinja er 84 meter lang. Arealkvaliteten er skogsmark av

svært høy bonitet. I denne skogen skal en og anlegge pumpestasjonen. Det er beskrevet i konsesjonen at pumpestasjonene krever et areal på 1da. Fram til pumpestasjonen kommer anleggsveien. Parsellen med god skog som trolig i sin helhet må hogges, er ca.8da. Når bestanden blir åpnet opp i forbindelse med anlegget, vil nordvestvinden som får stor kraft over vannet, føre til vindfall. Å felle all skogen vil derfor sikre det gode tømmeret best mulig.

Utenfor strandsona er det relativt flatt og ikke dypt. Her kommer sjøledningen på land. Det er ikke beskrevet nærmere hvordan den skal utformes fordi dette tiltaket er nytt i forhold til konsesjonssøknaden. Men det går an å tenke seg at ledningen som tidvis vil ligge på tørr sjøbunn, må få en spesiell utforming. Langgrunn vil også berøre beitene på 118/3 og utforming av anlegget må i dette området vurderes nøye, slik at landbruksdrift kan fortsette tilnærmet som før.

Eiendommen 108/11 hører til Lindås. Eiendommen er lang og relativt smal. Det er plantet mye skog som etter hvert nærmer seg hogstmoden alder. Hvordan kommunen sitt anlegg kan bidra til å løse ut denne skogen bør vurderes som del av avbøtende tiltak.

Gnr.117 bnr.2: 117/2 (Rosnes) har strandsone til vatnet langs nesten hele vestsida, i alt ca.1400m.

Kommunen sitt kart beregner berørt areal til å være 3240m². Det er alle typer areal langs kanten, både beite, dyrka mark og skogsmark.

Synfaring viste at det særlig er arealene i nordenden av vannet som er mest sårbare. Her er det dyrka mark og beite helt i strandsona. Sona varierer mellom grunne viker og brattere nes. I vikene kommer beite og dyrka mark helt til vannkanten. Variasjon i vannstanden vil få de samme konsekvensene som alt er nevnt. Grøftene vil ikke få utløp når vannet er demmet opp, mens langgrunn sjøbunn vil bli tørrlagt når vannet er senket. Dyr på beite kan få problem.

Sakkyndig har beregnet berørt areal til 3da innmarksbeite.

For grunneier er det også viktig at en badeplass tilrettelagt for barn og voksne vil bli berørt og kanskje ikke vil bli brukbar lenger. Avbøting og erstatning må vurderes.

Saltnes og Syslak.

Når anlegget forlater Tykkhellevatnet går det over i rørgatetraseen.

Generelt er sagt om denne delen av anlegget at selve anlegget vil kreve en gate på fra 10 til 20 meter bred. Det er nødvendig både med hogst og sprenging i traseen.

Det er ikke redegjort for nærmere detaljer om dette.

Når arbeidet er ferdig skal rørene dekkes over med mellom 1,0 og 1,3meter. Det skal revegeteres. Det blir lagt restriksjoner på framtidig bruk og tilplanting vil ikke bli tillatt med annet enn juletrær. Båndlagt areal vil være fire meter på hver side av ledningen.

Gårdskartene viser at arealkvaliteten for det meste er grunn fastmark, myr og litt skogsmark. Flyfoto viser at den grunne fastmarken mange steder er i ferd med å vokse til med skog. Det er uvisst om det er plantet skog annet enn på 109/2 Saltnes. Dette er den første eiendommen anlegget krysser etter at det har forlatt pumpestasjonen i sørenden av Tykkhellevatnet.

Videre krysser rørgaten 110/5(Syslak), 110/6 og møtes med sjøledningen fra Syslakovågen på grunn hørende til 110/7.

Hele strekning mellom Tykkhellevatnet og påkoblingspunktet på Syslak er ca. 1400m. Dette er målt på kartet av sakkyndig og etter en helt upresis skisse av traseen.

Gnr.109 bnr.2: 109/2 Saltnes er den første eiendommen ledningen krysser. Eiendommen har sjølinje langs Tykkhellevatnet med ca. 50m. Dette er bratt areal, men innerst i vika vil også denne eiendommen bli berørt av at vannet blir senket og langgrunn sjøbunn kommer til syne. Med en gang linja kommer over på 109/2 går den inn over skogsgrunn av høy bonitet. Arealet som er tilplantet er 48da. Areal som blir berørt av anlegget er vurdert til å være 9da. Det er bratt her og sprenging for å få fram ledningen blir trolig nødvendig. Armslaget som anlegget trenger blir trolig mer enn 10m bredt.

Gnr.110 bnr.5: 110/5 (Syslak) er neste eiendom som krysses av traseen. Eiendommen har sjølinje ved Tykkhellevatnet. Kommunen sitt kart beregner berørt areal til 7m2 skogsmark. Om også denne eiendommen vil bli berørt av langgrunn sjøbunn er usikkert. Den største delen av rørgatetraseen går over denne eiendommen. For det meste er arealkvaliteten ifølge gårdskartet, skinn fastmark. Gamle kart (1979) viser likevel at det som heter Fagerliåsen er klassifisert som grunnlent skogsmark av høy bonitet. Flyfoto viser at det står en god del skog her i dag. Kommunen sitt kart viser at berørt areal er 6132m2.

Gnr.110 bnr.6: 110/6 blir også relativt mye berørt av ledningstraseen. Eiendommen har strandlinje til Tykkhellevatnet. Kommunen vurderer at berørt areal er 170m2 skogsmark. Arealkvaliteten på denne eiendommen er i ledningstraseen for det meste klassifisert som myr. I følge NIJOS sine kart over dyrkbar myr, har bare en mindre del så god kvalitet at den kan dyrkes. 3559m2 blir vurdert som berørt areal på denne eiendommen i kommunen sine kart. Også her viser eldre kart grunn skogsmark av høy bonitet. Det vokser skog. Dette er området helt i sørvest, der 1592m2 er vurdert som berørt areal.

På denne eiendommen krysser anlegget en eldre vannledning som går fra et tjern oppe i skogen og forsyner bolighus på vestsida av kommuneveien med vann. Anlegget må ta hensyn til dette.

Det viktigste for arealene som blir berørt av denne lange traseen, er likevel at anleggsveien kan komme til nytte etterpå og at restriksjonene som bli lagt ikke vil hindre for eksempel framtidig beting, skogsdrift eller annen utnytting av de store arealene som ligger på begge sider av rørgaten.

Gnr.110 bnr.7: 110/7 blir krysset av ledningen i det den skal kobles til anlegget som kommer sørfra gjennom Syslakovågen og før det samlede anlegget går videre til Sjurset. Arealkvaliteten er grunn fastmark, innmarksbeite og fulldyrka jord. Berørt areal er vel 1,5da ifølge kommunen sitt kart.

Fra det punktet der traseen fra Syslakovågen og traseen fra Tykkhellevatnet møtes, går ledningen videre felles til Sjursetvatnet.

Anlegget går vekselvis på høyre og venstre side av Veråsvegen. Den går delvis i dyrka mark og delvis i beite, myr og grunn fastmark.

Flere eiendommer som hører til Syslak, Verås og Sjurset blir berørt.

Gårdskartet har ikke fanget opp at det er en del nyryddet innmarksbeite langs traseen. Ved utmåling av erstatning må dette nye beitet erstatte jorddekt fastmark over 110/2.

Sakkyndig går ikke nærmere inn på disse arealene langs veien. Traseen er godt synlig langs veien og det er således lett å slå fast omfanget av «skade».

Drøfting av konsekvenser, omtale av avbøtende tiltak.

Det har vært vanskelig å slå fast eksakt hvor stort omfanget av skadene blir og hvor alvorlige eventuelle skader vil bli for den enkelte eiendom.

Det skyldes at det ikke foreligger detaljplaner. Planene er overordnet og viser bare til en retning og en foreløpig målsetting om HRV og LRV i vann og elver.

Ledningstraseen er en annen enn den som er beskrevet i konsesjonssøknaden, og detaljer som viser hvor det må sprenges og hogges er ikke klarlagt.

Overskuddsmasser av stein og jord er det umulig å si noe om.

Det som likevel kommer fram og som blir synlig når en beveger seg langs traseen, er at en vekselvis demming opp og tapping ned vil gjøre kantene langs vannene ustabile og eventuell bruk enten det er til landbruk, friluftsliv eller hekking for ville fugler, vil bli gjort vanskeligere.

Det landbruket som eventuelt skal drives langs anleggstraseen er skogbruk, beite av husdyr og på noen få steder også slått av innmarksareal

Kommunen sine kart beregner berørte næringsareal til å være svært små. Det dreier seg om kvadratmeter helt i strandsona der vann vil stå over når vannet er demmet opp. Dette er trolig et litt smalt blikk. Når vannet stiger vil også bakenforliggende areal bli påvirket i form av at grøfter ikke får utløp og dyr ikke kan beite eller areal ikke høstes.

For bøndene kan lav vannstand være like krevende å håndtere som høy vannstand. Tørrlagt mudderbunn krever ekstra tiltak i form av mer gjerde, kanskje forbygning og eventuelt sikring av drikkevann til dyr på beite.

Lav vannstand får og virkning for friluftsliv og bading rundt vatnet.

Direkte berørt areal blir for den enkelte grunneier helst små. I forbindelse med utmåling av erstatning bør en etter sakkyndig sin vurdering, også ta i betraktning de virkningene som oppdemming og neddemming fører med seg for arealene bakenfor.

Trolig vil det for landbruket langs traseen i mange tilfeller være best tjent med avbøtende tiltak. Disse vil kunne sørge for at ulempene med tiltaket blir veid opp av at noe annet blir bedre, eller at virkningen likevel blir oppfattet å gå i pluss.

Tømmer som står i traseen for vei og rørgate må erstattes.

Eksisterende vannledning fra tjern ovenfor Syslak og til hus på 110/6 (fradelt tomt) må håndteres slik at vannforsyningen er like god etterpå.

Eksisterende jordbruksgrøfter må ikke ødelegges, men sikres slik at vatnet renner også etter at vannledningen til Sjurset har passert. Dette gjelder også på Tykkhelle i forbindelse med bygging av vei til pumpestasjonen over dyrka mark.

Ekstra gjerde kan settes opp der tørrlagt sjøbunn kan være en fare for beitende dyr. Dette gjelder rundt Tykkhellevatnet og østsida av Austevatnet og opp langs Siriåselva.

Tilrettelagt vanningsplass for dyr på beite, kan være et annet tiltak

Forbygning på enkelte steder, kan være et tiltak som sikrer full utnytting av arealene langs vannet når vannstanden variere gjennom året.

Det skal legges ut midlertidige anleggsveier. Det bør i samråd med grunneiere vurderes om disse kan være permanente. Det vil gi tilkomst både til skogsareal, til turområder og til mulige dyrkingsareal og utmarksbeiter. Grunneiere må eventuelt selv søke på vanlig måte for at veien skal bli godkjent.

Der anlegget går gjennom skog, bør det vurderes om kommunen kan gi bidrag til å løse ut mer skog enn det som står der anlegget må fram. Dette for å sikre best mulig utnytting av tømmeret, og bidra til minst mulig vindfall i et åpnert bestand.

Når anlegget genererer masser – både stein og jord – skal disse plasseres et sted. Det vil være et godt bidrag til å avbøte ulempe, om massene kan komme til nytte på de eiendommene som blir berørt av tiltaket. Det bør gjøres et arbeid for å identifisere tiltak knyttet til de berørte eiendommene, der tilførte masser kan komme til nytte.

Bygda Syslak trenger kommunalt vann. Dette kan kanskje føres fram i det anlegget passerer?

Avslutning.

Anlegget slik det er planlagt vil få konsekvenser for landbruket. Tiltakshaver må forsøke å gjøre konsekvensene så små som mulig.

Rapporten har fått en generell form. Dette kommer av de forutsetningene som har blitt gitt for sakkyndig sitt arbeid. Detaljer må utarbeides for den enkelte eiendom og dette kan sakkyndig bidra med dersom det er ønskelig.

Grunneiersida skal også kunne benytte rapporten. Sakkyndig har derfor kort nevnt mulige avbøtende tiltak.

Manger 12.06.2018

Eli Bjørklid

Eli Bjørklid

(org.nr.: 988 450 189 mva)